

Az ismeretkör: Alkalmazott társadalom-tudomány

Kredittartománya: 8 kredit

Tantárgyai:

- 1) Nevelés- és művelődéstörténet 1.
- 2) Nevelés- és művelődéstörténet 2.
- 3) Kisebbségtudományi alapismeretek és romológia
- 4) Bevezetés a gyermekvédelembe

Tantárgy neve: Nevelés- és művelődéstörténet 1. ÓP szak
Neptunkód BNOVOP1002, BLOVOP1002

Kreditértéke: 2

A tantárgy besorolása: **kötelező**

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” elmélet 100 %

A tanóra típusa: előadás és óraszám: 2 ea/hét, az adott félévben 30 óra.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további módok, jellemzők-

A számonkérés módja: **kollokvium**

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további módok: -

A tantárgy tantervi helye: **5. félév**

Előtanulmányi feltételek: -

Tantárgyleírás:

Interdiszciplináris megközelítésben a művelődéstörténet részeként értelmezett neveléstörténet megismerésének célja, hogy a nevelést, mint az emberiség történetének valamennyi korszakában jelenlévő és meghatározó tevékenységet, a diakronikus vizsgálati módszer segítségével, az egyetemes és magyar neveléstörténet néhány forrásával alátámasztva kronologikusan bemutattassa. A neveléstörténet tanulmányozásának további célja a pedagógiai gondolkodás és a nevelésügy múltjának, mint történeti folyamatnak a megismerése. Ezekén túl a neveléstörténet feladata a jelentősebb pedagógiai gondolkodóknak és rendszereknek bemutatása, azoknak térben és időben való elhelyezése, a múlt és jelen oktatási és nevelési rendszerei közötti párhuzamok, kapcsolatok és törések feltárása, valamint a neveléstörténeti források, dokumentumok és szemelvényanyagok forráskritikai, filológiai feldolgozása.

A Neveléstörténet 1. című tantárgy fő témakörei:

1. Az európai nevelésügy ókori gyökerei: az antik görög nevelés
2. Az európai nevelésügy ókori gyökerei: az antik latin nevelés
3. Az európai nevelésügy ókori gyökerei: zsidó és korai keresztény nevelés
4. Az európai nevelésügy a középkorban: klerikus és világi nevelés, az európai egyetem kezdetei
5. A reneszánsz és a humanizmus embereszménye és iskolaügye, a középkori európai egyetemek
6. Reformáció és a katolikus megújulás - Protestáns és katolikus iskoláztatás: Luther, Melanchton, Pázmány Péter és a jezsuita rend iskolaügye
7. Comenius és Apáczai Csere János pedagógiai szintézise

Kötelező, illetve ajánlott irodalom:

Kötelező szakirodalom:

- 1) Pukánszky Béla – Németh András: *Neveléstörténet*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1999. ISBN 963 19 0195 5
- 2) Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: *Neveléstörténet. Szöveggyűjtemény*. Osiris Kiadó, Budapest, 2006. ISBN 963 389 517 0
- 3) Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: *Neveléstörténet. Bevezetés a pedagógia és*

az iskoláztatás történetébe. Osiris Kiadó, Budapest, 2005. ISBN 963 379 997 X

4) Kéri Katalin: *Mi a neveléstörténet?* Janus Pannonius Tudományegyetem Tanárképző Intézete, Pécs, 1997. ISBN nélküli

Ajánlott szakirodalom:

1) Fináczy Ernő: *Az ókori nevelés története.* Könyvértékesítő Vállalat, Budapest, 1984. ISBN 963 02 3034 8

2) Fináczy Ernő: *A középkori nevelés története.* Könyvértékesítő Vállalat, Budapest, 1985. ISBN 963 02 3492 0

3) Fináczy Ernő: *A reneszánsz kori nevelés története.* Könyvértékesítő Vállalat, Budapest, 1986. ISBN 963 02 4025 4

4) Prohászka Lajos: *Az európai ókor neveléstörténete.* Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2004. ISBN 963 472 798 0

5) Prohászka Lajos: *Az európai középkor, reneszánsz és a XVI. század neveléstörténete.* Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2004. ISBN 963 472 861 8

6) Németh András – Pukánszky Béla: *A pedagógia problémátörténete.* Gondolat Kiadó, Budapest, 2004. ISBN 963 9567 18 3

7) Németh András: *Emberi idővilágok. Pedagógiai megközelítések.* Gondolat Kiadó, Budapest, 2010. ISBN 978 963 6932 688

Előírt szakmai kompetenciák, kompetenciaelemek, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

a) tudása

- Rendelkezik az 3-7 éves gyermek harmonikus és komplex személyiség-kibontakoztatását, teljes körű egészségfejlesztését megalapozó és elősegítő szaktudományos és módszertani ismeretekkel.
- Ismeri az óvodai nevelés szakterületének alapvető dokumentumait, tisztában van az óvodai nevelés általános céljaival, feladataival, a tevékenységi formák tartalmaival és ezek összefüggéseivel.
- Ismeri az óvodai nevelésben alkalmazható tervezés különböző szintjeit, a tervezés elméletét és módszertanát, az egyes szintek összefüggéseit, sajátosságait.
- Alapvető ismeretei vannak a 3-7 éves gyermek érési-fejlődési folyamatának pszichológiai, biológiai tényezőiről, jellemzőiről, törvényszerűségeiről és a gyermeki tanulás sajátosságairól. Tisztában van a koragyermekkor mint az egyéni életutat megalapozó fejlődési szakasz jelentőségével, a személyiség kibontakoztatásában és az élethosszig tartó tanulásban betöltött szerepével, továbbá a fejlődést támogató eljárásokkal.
- Tisztában van a játéktevékenység gyermeki fejlődésben betöltött meghatározó szerepével.
- Ismeri a 3-7 éves gyermek személyiségének kibontakoztatásához, az életkori sajátosságoknak és az egyéni fejlődési ütemnek megfelelő differenciált stratégiákat és módszereket, ezek kiválasztásának és alkalmazásának szempontjait, lehetőségeit.
- Érti az összefüggést a 3-7 éves gyermek fejlődését meghatározó spontán és tervszerű környezeti hatásrendszer, a direkt és indirekt nevelési módszerek, valamint az óvodai nevelés tevékenységi formáiban megvalósuló tanulási folyamatok között.
- Értelmezni tudja a gyermeki fejlődés és az óvodai nevelés szociokulturális beágyazottságát, annak hatását a pedagógiai folyamatra.
- Rendelkezik az óvodai nevelés feladatainak ellátásához szükséges alapvető család- és gyermekvédelmi ismeretekkel, és tájékozott a segítségnyújtás lehetőségeiről.
- Ismeri az óvodapedagógusi hivatás szakmai, etikai és jogi szabályait, társadalmilag elfogadott normáit, az óvodapedagógus szerepkörhöz tartozó kommunikáció sajátosságait és hatásrendszerét.

b) képességei

- Pedagógiai, pszichológiai, társadalomismereti és módszertani ismereteit az óvodai nevelés pedagógiai gyakorlatában adaptív módon, a gyermek és a gyermekcsoport életkori jellemzőit, valamint a gyermekek egyéni sajátosságait figyelembe véve alkalmazza.

- A 3-7 éves gyermek és a gyermekcsoport életkori jellemzőinek és egyéni sajátosságainak ismeretében meghatározza és kiválasztja a megfelelő nevelési, fejlesztési célokat, feladatokat és tartalmakat, képes a pedagógiai folyamat differenciált irányítására-facilitálására, elemzésére és értékelésére.
- Megfigyeli, feltérképezi és rögzíti a 3-7 éves gyermek személyiségének, képességstruktúrájának sajátosságait, és a gyermeket körülvevő családi közeg szociokulturális meghatározóit.
- Adaptív módon épít a 3-7 éves gyermekek eltérő személyiségére, előzetes tapasztalataira, tudására, kompetenciáira, életkori sajátosságaira.
- Támogatja a 3-7 éves gyermek személyiségének harmonikus kibontakoztatását, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítását.
- Az óvodai nevelés módszereit és napirendjét úgy alakítja, hogy azzal a 3-7 éves gyermek teljes körű egészségfejlesztését valósítja meg.
- A gyermekintézmény partnereivel (család, bölcsőde, szakszolgálatok, szakmai szolgáltatók, más köznevelési intézmények, fenntartó, stb.) előítélet-mentes, kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő kapcsolatrendszer alakít ki, szakmai szituációkban szakszerűen, közérthetően és hitelesen kommunikál, a gyermeket érintő problémák esetén segítséget nyújt, a megoldási lehetőségek kidolgozásában közreműködik.
- Eligazodik az óvodai nevelést szabályozó szakmai, etikai és jogi dokumentumokban, azok vonatkozó részeit mindennapi munkája során felhasználja.

c) attitűdje

- Elkötelezett a 3-7 éves gyermek és a gyermekcsoport tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezését és bővítését elősegítő stratégiák, módszerek, tevékenységek megválasztása és a támogató környezet kialakítása iránt.
- Személyiségét előítélet-mentesség, tolerancia, szociális érzékenység, segítőkész attitűd jellemzi, inkluzív és multikulturális szemlélettel rendelkezik, törekszik a kulturális önazonosság megőrzésének, ápolásának elősegítésére és a gyermekközösségbe történő beilleszkedés támogatására.
- Elfogadja, hogy az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Igénye van az óvodai nevelési folyamat több szempontú elemzésére-értékelésére, és az eredmények tükrében a jövőbeni tervek és tevékenységek átgondolására, módosítására.
- Nyitott az újabb hazai és nemzetközi neveléstudományi kutatási eredmények, a módszertani innovációk és az információs és kommunikációs technológiák kínálta lehetőségek megismerésére és alkalmazására.

d) autonómiája és felelőssége

- Felelősséget vállal a rábízott 3-7 éves gyermekekért, a gyermekcsoportért, a nevelési intézményben végzett tevékenységéért.
- Hatáskörében felelősséget vállal a 3-7 éves gyerekek teljes körű egészségfejlesztéséért.
- Felelősséggel tartozik az óvodás korú gyermek személyiségének sokoldalú, harmonikus kibontakoztatásáért, az egészséges fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges személyi, tárgyi környezet megteremtéséért.
- Felelősséget vállal az óvodai nevelési folyamat tervezése során hozott döntéseiért és pedagógiai tevékenységének következményeiért.
- Reflektív óvodapedagógusként, autonóm személyiségként szakmai fejlődésének tudatos irányítója.
- Szakmai együttműködések kialakításában és fenntartásában felelősséggel működik közre.
- Óvodapedagógiai, szakmai tevékenységén túl felelősséget vállal saját intézménye küldetéséért és a hazai óvodaügy nemzetközileg is elismert értékeinek megőrzéséért.

Tantárgy felelőse: Dr. Mészáros László PhD főiskolai docens

Tantárgy oktatásába bevont oktató-